KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Kupiškio rajono savivaldybės tarybai

Kupiškio rajono savivaldybės administracijai

I Š V A D A
DĖL KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS GALIMYBĖS SUTEIKTI GARANTIJĄ IKI 188,33 TŪKST. EUR

2023 m. rugsėjo 7 d. Nr. K5-6-1
Kupiškis

TURINYS

ĮŽANGA.....1
VERTINIMO APIMTIS IR METODAI 2
VERTINIMO REZULTATAI 3
1. Savivaldybei 2023 metais taikomas garantijų limitas.....3
2. Savivaldybės garantinių įsipareigojimų dydis 2023 m. rugsėjo 1 d. 4
3. Savivaldybės galimybė suteikti iki 188,33 tūkst. Eur garantiją.....5
4. Bendrovės finansiniai rodikliai.....7
IŠVADA.....8

ĮŽANGA

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas[1] nustato pareigą savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai parengti ir Savivaldybės tarybai pateikti sprendimus priimti reikalingas išvadas dėl Savivaldybės garantijų suteikimo už Savivaldybės valdomų įmonių imamas paskolas.

[1] Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais), 67 str. 1 d. 3 p.

Vykdydama šią Vietos savivaldos įstatymo nuostatą, Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba išnagrinėjo ir įvertino Kupiškio rajono savivaldybės garantijų suteikimo galimybes.

Vertinimo tikslas – įvertinti, ar Kupiškio rajono savivaldybė, neviršydama Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu nustatyto garantijų limito, turi galimybę suteikti garantiją UAB „Kupiškio vandenys“ imamos paskolos iki 188,33 tūkst. Eur bei pateikti Savivaldybės tarybai išvadą

Vertinimo subjektas – Kupiškio rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) administracija, kodas 188774975, adresas Vytauto g. 2, Kupiškis.

Vertinimo atlikimo laikotarpiu laikinai Savivaldybės administracijos direktoriumi dirbo Arūnas Valintėlis. Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriaus vedėjos pareigas vykdė Reda Totorienė. Vertinimas atliktas jiems žinant.

Savivaldybės administracijos direktorius, kaip valdžios subjektas, Savivaldybės tarybos sprendimu, pagal savo kompetenciją ir įgaliojimus, nustatytus Lietuvos Respublikos teisės aktų, tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir Savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą Savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais.

VERTINIMO APIMTIS IR METODAI

Vadovaudamasi Kupiškio rajono savivaldybės administracijos 2023 m. rugpjūčio 29 d. raštu Nr. S1-1698(4.11E), Kupiškio rajono savivaldybės kontrolierė Vilma Mažeikienė atliko Kupiškio rajono savivaldybės garantijos suteikimo galimybių vertinimą.

Vertinimo metu analizuota su garantijos suteikimu susijusi teisinė aplinka, vertinimui taikyti profesiniu sprendimu pasirinkti vertinimo kriterijai. Mūsų nuomone, pasirinkta vertinimo apimtis ir metodai buvo pakankami ir leido padaryti išvadą apie garantijos suteikimo teisėtumą.

Teisinė aplinka

Siekiant gauti pakankamą garantijos suteikimo teisėtumo užtikrinimą, atlikta teisės aktų, reglamentuojančių garantijų suteikimą, analizė:

- Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo[2],
- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo [3],
- Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo [4],

[2] Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais).
[3] Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2004-01-07 Nr.IX-1946 (su vėlesniais pakeitimais).
[4] Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2022-11-22 Nr. XIV-1556 (su vėlesniais pakeitimais).

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo[5] „Dėl Savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“.

Vertinimo kriterijai

Garantijos suteikimo teisėtumui įvertinti iškelti pagrindiniai klausimai:

- ar garantijos suteikimas atitinka teisės aktus, reglamentuojančius Savivaldybės garantijų suteikimą;

- ar Savivaldybė, suteikdama 188,33 tūkst. Eur dydžio garantiją už valdomos įmonės imamą ilgalaikę paskolą, nepažeis teisės aktais nustatytų limitų.

Šios išvados vertinimo rezultatų dalyje pateikti konkretūs kriterijai vertinimams pagal iškeltus klausimus atlikti ir vertinimo pagal pasirinktus kriterijus rezultatai.

Savivaldybės administracija yra atsakinga už vertinimui pateiktų duomenų tikrumą ir teisingumą. Rengiant šią išvadą buvo vadovaujamasi nuostata, kad pateikti duomenys yra teisingi, objektyvūs ir išsamūs, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka originalus. Vertinimo įrodymai gauti taikant dokumentų peržiūros ir analitines procedūras.

VERTINIMO REZULTATAI

1. Savivaldybei 2023 metais taikomas garantijų limitas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, 2023 metais Kupiškio rajono savivaldybės įsipareigojimai pagal garantijas dėl valdomų įmonių prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas pagal paskolų, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, negali būti didesni nei 1 795,2 tūkst. Eur.

Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatyta, kad savivaldybių garantijų limitas skaičiuojamas nuo minėtu įstatymu patvirtintų prognozuojamų Savivaldybės biudžeto pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 2022 metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas, sumos.

[5] Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-26 nutarimas Nr. 345 (su vėlesniais pakeitimais).

1 lentelė. **Dydis, nuo kurio 2023 metais skaičiuojamas Kupiškio rajono savivaldybės garantijos limitas**

Rodiklis	Suma, tūkst. Eur
Kupiškio rajono savivaldybės prognozuojamos pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio	15 341
2022 metų savivaldybės biudžeto gautos pajamos, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas	2 611
Iš viso	17 952

Šaltinis: LR 2023 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 priedas

Taigi, Kupiškio rajono savivaldybės garantijų limito 2023 metams skaičiavimo pagrindas yra Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu savivaldybei nustatytas prognozuojamų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio 15 341 tūkst. Eur ir 2022 metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas 2 611 tūkst. Eur, sumos dydis – 17 952 tūkst. Eur (žr. 1 lentelę).

Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatyta, kad savivaldybės garantijų limitas negali viršyti 10 procentų šio įstatymo 5 priede patvirtintų savivaldybės prognozuojamų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 2022 metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas, sumos.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu nustatytą prognozuojamų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 2022 metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas, sumos dydį – 17 952 tūkst. Eur, bei šiuo įstatymu nustatytą savivaldybės garantijų limitą – 10 proc., Kupiškio rajono savivaldybės įsipareigojimai pagal garantijas 2023 metais negali viršyti 1 795,2 tūkst. Eur.

2. Savivaldybės garantinių įsipareigojimų dydis 2023 m. rugsėjo 1 d.

Kupiškio rajono savivaldybės prisiimtų įsipareigojimų pagal garantijas likutis 2023 m. rugsėjo 1 d. buvo 315,6 tūkst. Eur, arba 1,8 proc. įstatymo 5 priede patvirtintų savivaldybės prognozuojamų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 2022 metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas, sumos.

Pagal Savivaldybių skolinimosi taisyklių nuostatas, į savivaldybės garantijų limitą įskaitomi savivaldybės prisiimti įsipareigojimai pagal garantijas dėl savivaldybės valdomų įmonių prisiimtų, bet dar neįvykdytų, įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas pagal paskolų sutartis;

finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus (komercinius popierius; paprastuosius ir įsakomuosius vekselius; faktoringo (be regreso teisės) sutartis; kreditorinio reikalavimo perleidimo sutartis; prekybos kreditų restruktūrizavimo sutartis, – kai sudarant naują dvišalį susitarimą keičiamos prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo suteikto prekybos kredito pagrindinės sąlygos (sudaromas naujas panaudoto kredito mokėjimų grafikas ir (ar) nustatomos palūkanos); kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, pagal kuriuos savivaldybės mokėjimai prekių tiekėjui ar paslaugų teikėjui perleidžiami finansų įstaigai ir (ar) finansų įstaiga neturi tiesioginės ar netiesioginės regreso teisės į prekių tiekėją ar paslaugų teikėją, jeigu savivaldybė nevykdo mokėjimo įsipareigojimų finansų įstaigai).

2 lentelė. **Valdomų įmonių prisiimtų ir neįvykdytų įsipareigojimų, kurių grąžinimą garantavusi Savivaldybė, likučiai 2023-09-01**

Įmonės pavadinimas	**Kredito sutarties duomenys**	**Paskolos likutis, tūkst. Eur**
UAB „Kupiškio vandenys“	Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2017-08-04 Sutartis dėl paskolos Nr.1S-45	196,6
UAB „Kupiškio komunalininkas“	AB Šiaulių bankas 2020-12-08 sutartis dėl paskolos K-20-162039	100,7
UAB „Kupiškio autobusų parkas“	AB Šiaulių bankas 2022-04-20 Sutartis dėl paskolos Nr. KS-22-496670-29	18,3
Iš viso		315,6

Šaltinis: Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyrius

Kupiškio rajono savivaldybės prisiimtų įsipareigojimų pagal garantijas likutį 2023 m. rugsėjo 1 d. sudarė trijų valdomų įmonių prisiimti ir neįvykdyti įsipareigojimai grąžinti kreditoriams lėšas pagal tris paskolų sutartis (žr. 2 lentelę).

Atkreipiame dėmesį, kad UAB „Kupiškio vandenys“ jau turi įsipareigojimų, susijusių su ilgalaikiais įsiskolinimais – 196,6 tūkst. Eur. Palyginus su 2022 metais įsipareigojimai padidėjo 15,1 tūkst. Eur.

Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyrius pateikė informaciją dėl skolinių įsipareigojimų padidėjimo: pagal UAB „Kupiškio vandenys“ su Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2017 m. rugpjūčio 4 d. sudarytą Sutartį dėl paskolos Nr.1S-45 ir 2019 m. rugsėjo 16 d. sudarytą Susitarimą Nr.1 dėl sutarties pakeitimo buvo numatyta suteikti bendrovei iki 310412,37 Eur paskolą. Iki 2022 m. lapkričio 1 d. UAB „Kupiškio vandenys“ buvo panaudojusi 295334,86 Eur šios paskolos. 2023 m. rugpjūčio mėn. bendrovei buvo suteikta likusi nepanaudota paskolos suma 15077,51 Eur.

3. Savivaldybės galimybė suteikti garantiją iki 188, 33 tūkst. Eur.

Kupiškio rajono savivaldybei suteikus garantiją iki 188,33 tūkst. Eur už UAB „Kupiškio vandenys“ imamą paskolą investicijų projekto „Nuotekų surinkimo tinklų plėtra Kupiškio mieste, II etapas“ išlaidoms finansuoti, nebus viršytas Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytas savivaldybės garantijų limitas ir nebus pažeisti savivaldybės garantijų teikimo principai, nustatyti Vietos savivaldos ir Biudžeto sandaros įstatymuose.

Lietuvos Respublikos teisės aktai savivaldybei leidžia teikti garantijas už valdomų įmonių imamas ilgalaikes paskolas ir įpareigoja savivaldybę įvertinti, ar, prisiimant įsipareigojimus pagal garantijas, nebus viršytas įstatymu nustatytas savivaldybės garantijų limitas.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 21 punktas nurodo, kad garantijos teikiamos už ilgalaikes paskolas, laikantis įstatymų nustatytų skolinimosi limitų ir gavus savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos išvadą.

Nustatyta, kad UAB „Kupiškio vandenys“ planuoja imti ilgalaikę paskolą investicijų projekto „Nuotekų surinkimo tinklų plėtra Kupiškio mieste, II etapas“ išlaidoms finansuoti.

Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 30 punktas nurodo savivaldybių savarankiškąją funkciją: šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas. UAB „Kupiškio vandenys“ imamos paskolos tikslas atitinka Savivaldybės savarankiškųjų funkcijų kriterijus.

Kupiškio rajono savivaldybei suteikus garantiją iki 188,33 tūkst. Eur investicijų projekto „Nuotekų surinkimo tinklų plėtra Kupiškio mieste, II etapas“ išlaidoms finansuoti, Savivaldybės garantinių įsipareigojimų dydis 2023 m. rugsėjo 1 d. duomenimis būtų 503,93 tūkst. Eur, arba 2,8 proc. Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 priede prognozuojamų Savivaldybės biudžeto pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 2022 metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas, sumos (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. **Savivaldybės garantijų rodiklio santykis su nustatytu limitu 2023 m.**

Rodiklio pavadinimas	**Limitas 2023 metais tūkst. Eur**	**Rodiklis 2023 m. rugsėjo 1 d.**		**Rodiklis, suteikus iki 188,33 tūkst. Eur garantiją (2023-09-01 duomenimis)**	
		Tūkst. Eur.	Proc.	Tūkst. Eur	Proc.
Savivaldybės garantijos	1 795,2	315,6	1,8	503,93	2,8

Šaltinis: Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyrius

3. Bendrovės finansiniai rodikliai

Vienas iš Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytų prievolių užtikrinimo būdų yra garantija[6]. Tai vienašalis garanto įsipareigojimas garantijoje nurodyta suma visiškai ar iš dalies atsakyti kitam asmeniui - kreditoriui, jeigu asmuo - skolininkas - prievolės neįvykdys ar ją įvykdys netinkamai ir atlyginti kreditoriui nuostolius tam tikromis sąlygomis[7]. Garantas už skolininką atsako tik tuo atveju, jeigu skolininkas neįvykdo prievolės. Taigi, garanto civilinė atsakomybė prieš kreditorių pagal garantijos sutartį atsiranda ne nuo šios sutarties sudarymo momento, o nuo skolininko garantija užtikrintos prievolės pažeidimo[8].

Dar 2022 metais, teikdami Kupiškio rajono savivaldybės tarybai išvadą dėl garantijos suteikimo UAB „Kupiškio vandenys“ atkreipėme dėmesį, kad UAB „Kupiškio vandenys“ gryno pelno dydis du metus iš eilės mažėjo (Gryno pelno dydis 2020 metais buvo 93 081 Eur, 2021 m. buvo 26 582 Eur). Šio vertinimo metu konstatuojame, kad **UAB „Kupiškio vandenys“ 2022 metų veiklos rezultatas buvo nuostolingas: - 137 037 Eur.**

Vertinant UAB „Kupiškio vandenys“ 2022 m. sausio 1 d. - 2022 m. gruodžio 31 d. Metinį pranešimą, nustatėme, kad bendrovėje 2023 m. rugsėjo 1 d. pateiktais duomenimis, projektams įgyvendinti ar kitiems darbams vykdyti skirtų lėšų dydis padidėjo 36 proc. (nuo 649,03 tūkst. Eur 2022 metais iki 1 017,45 tūkst. Eur 2023 metais).

Palyginti su 2021 metais, sumažėjo pritrauktų ES investicijų dydis: 958,03 tūkst. Eur - 2021 metais, 617,58 tūkst. Eur - 2022 metais, 477,09 tūkst. Eur - 2023 metais.

Tačiau UAB „Kupiškio vandenys“ investicijų dalis savo lėšomis didėja. UAB „Kupiškio vandenys“ 2023 m. rugsėjo 1 d. pateiktais duomenimis, investicijų dalis savo lėšomis, palyginti su 2022 metais, padidėjo 42 proc. UAB „Kupiškio vandenys“ 2022 metais savo lėšomis įgyvendino arba prisidėjo prie gautų investicijų 314,94 tūkst. Eur suma, o 2023 metais – 540,36 tūkst. Eur suma.

UAB „Kupiškio vandenys“ pateikti duomenys rodo, kad **yra rizika**, kad dėl nepaskaičiuotų galimybių savo lėšomis įgyvendinti investicinius projektus ir nuostolingos veiklos, UAB „Kupiškio vandenys“ neturės galimybės laiku grąžinti paskolas ir šią prievolę vykdyti galimai turės Kupiškio rajono savivaldybės administracija.

[6] Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.70 straipsnio 1 dalis.
[7] Ten pat, 6.90 straipsnio 1 dalis.
[8] 2012 m. kovo 15 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-97/2012.

IŠVADA

Kupiškio rajono savivaldybės kontrolieriaus nuomone, Kupiškio rajono savivaldybei suteikus garantiją iki 188,33 tūkst. Eur už UAB „Kupiškio vandenys“ imamą ilgalaikę paskolą investicijų projekto „Nuotekų surinkimo tinklų plėtra Kupiškio mieste, II etapas“ išlaidoms finansuoti, nebus viršytas Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytas savivaldybės garantijų limitas ir nebus pažeisti Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatyti savivaldybės garantijų teikimo principai.

Savivaldybės kontrolierė Vilma Mažeikienė